

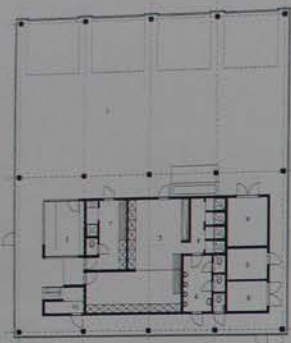
JAARBOEK ARCHITECTUUR VLAANDEREN

00 | 01

ANNALES DE L'ARCHITECTURE EN FLANDRE | FLANDERS ARCHITECTURAL YEARBOOK

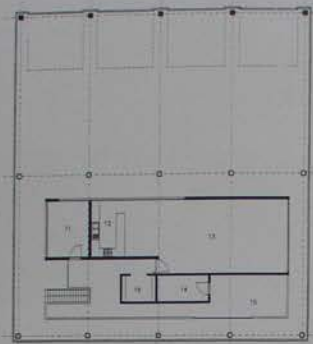
MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Niveau +0

- 1 garage
- 2 receptiekamer
- 3 woonkamer heren
- 4 woonruimte heren
- 5 te reinigen materiaal
- 6 sanitair heren
- 7 woonruimte dames
- 8 noodstroom perslucht
- 9 reservemateriaal
- 10 postgebrief

Niveau +1

- 11 bureau adjudant
- 12 keuken
- 13 ontspanningslokaal
- 14 cycloblaaf
- 15 berging
- 16 vestiaire

→ E

In his 'Vers une Architecture' Le Corbusier argued that "The purpose of architecture is to make us..." As a mischievous statement, willfully denying any functional aspect of architecture, it leaves us none the wiser and does not give us any clue on the setting of architecture. Louis Kahn on the other hand, avoids all platitudes and asks a simpler question: "What does the building want to be?" Note, that he did not ask: "what does a building want to be?" Avoiding a further generalisation, this question inherently contains a reference to a precise location and a specific brief. Different environments call for different attitudes and no universal approach can be applied. In a class of their own, these few phrases do not seek to establish a new naive lexicon or a set of dependent elements, nor do they try to give a particular interpretation of a landscape. These projects simply attempt to create additions to different loci that can best be described as in a state of balance. The ones do not try out for change or lesser statements. "What does the building want to be" is all that really counts, and whether they manage to move our emotions depends on the skill of the designers and the empathy of the individual beholder.

→ F

Dans son ouvrage 'Vers une Architecture', Le Corbusier affirmait que "l'objectif de l'architecture est de nous émouvoir...". Considérée comme une affirmation malveillante, ni plus dérobatoire, ni plus fonctionnelle de l'architecture, elle ne nous apprend rien de plus et ne nous donne aucun indice sur le cadre de l'architecture. De son côté, Louis Kahn pose toute platitude et pose une question toute simple: "que le bâtiment veut-il être?" Remarque: qui'il n'a pas dit "qu'un bâtiment veut-il être?". En évitant de généraliser inutilement plus, cette question comporte de façon intrinsèque une référence à un emplacement précis et à un exposé spécifique. Les attitudes différentes selon les environnements et il est impossible d'avoir une approche universelle. En formant une catégorie qui leur est propre, ces quelques phrases n'essaient ni d'établir de nouveaux liens entre différents éléments isolés, ni de donner une interprétation particularisme d'un paysage. Ces phrases tentent tout simplement d'apporter des ajouts à différents lieux afin d'y établir un certain équilibre. Les sites n'ont pas vraiment besoin d'un changement ni de belles paroles. "Ce que le bâtiment veut être" est tout ce qui importe réellement, et ce sont les idées des concepteurs et l'empathie de celui qui le contemple qui feront vibrer nos émotions.

In zijn 'Vers une Architecture' stelde Le Corbusier dat het "de bedoeling is van architectuur ons te ontroeren..." Deze misleidende stelling die bewust elk functioneel aspect van architectuur negeert maakt ons niet wijzer en geeft ons geen enkele aanwijzing over de context van een brok architectuur. Louis Kahn daarentegen gaat alle platitudes uit de weg en stelt een eenvoudiger vraag: "Wat wil het gebouw zijn?". Merk op dat hij niet vroeg: "Wat wil een gebouw zijn?". Er is geen verdere veralgemening en deze vraag bevat intrinsiek een referentie naar een welomschreven locatie en een specifiek programma. Verschillende omgevingen vragen een verschillende aanpak. Er kan geen sprake zijn van een universele benadering. Binnen hun eigen categorie willen deze enkele projecten niet een gamma van vertwijfelde elementen opnieuw verweven, en ze betrachting ook geen speciale interpretatie van een landschap. Deze projecten trachten enkel iets toe te voegen aan verschillende loci die best kunnen worden omschreven als in een staat van evenwicht. De sites staan niet te springen om veranderd te worden of willen niet het voorwerp zijn van scherpsinnige uitspraken. "Wat het gebouw wil zijn" is het enige dat telt. Of we er emotioneel worden door aangesproken hangt af van de deskundigheid van de ontwerpers en de empathie van de individuele toeschouwer.

ADDITIE CLUYTENS-PUTSEYS, LINDEN

ARCHITECTEN BORGIS; BVBA (GOEDELE DESMET - IVO VANHAMME - JEAN-MICHEL CULAS)

Deze bescheiden verbouwing trekt voordeel uit het dramatische landschap. De oorspronkelijke, kleine bungalow stond op een royaal stuk grond dat uitmondt in de vallei van het 'Kesseldal'. De huidige bewoners wilden het gebouw in de hoogte verruimen. Ze kregen echter de raad voorwaarts de vallei in te trekken. Naast de voordelen op structureel vlak biedt deze oplossing ook een betere aansluiting met het landschap waarnaast een interne helderheid werd blootgelegd. In grondplan volgt men de wigvorm van de plek die de illusie van diepte nog versterkt. In doorsnede blijft het vloerniveau van de originele woning behouden. Het uitgebouwde terras steekt dus uit boven het maaiveld. Het zicht vanuit het huis geeft het gevoel tussen de kruinen van de bomen achteraan in de tuin te bewegen. Er wordt een weldoende relatie met het landschap geschapen terwijl de zon een welgekomen gast is op het terras en op de volledig beglaasde zuidwestelijke gevel. Rechtstreeks zonlicht kan nu alle delen van het huis binnendringen.

Eén enkele beuk is omkaderd met een architecturaal gebaar. Als de boom opduikt uit het houten terras tegen de achtergrond van de grijsbruine bakstenen muur, lijkt het een prachtig onderdeel voor de voltooiing van een totale compositie. Helaas heeft een overenthousiaste snoeier voor een stam zonder kroon gezorgd. We hopen evenwel dat de boom deze pijnlijke ervaring overleeft en zich herstelt in volle glorie.

De vroegere ingang van de woning is verlengd tot aan het einde van het terras. Zo ontstaat een duidelijke scheiding tussen de privévertrekken en de gemeenschappelijke delen. De woonruimte werd verdubbeld in oppervlakte, terwijl het terras een vlekkeloos continuüm scheidt dat bemiddelt tussen binnen en buiten. Een scheiding tussen oud en nieuw is essentieel. De details en de materialen zijn volledig verschillend. Grijszandstenen, eik, afrormosia en balau vervangen de opeenvolging van fabrieksmaterialen in de oorspronkelijke bungalow.

Het syndroom van de 'kotcrij' achteraan is in dit project omgekeerd. Vanaf de straatkant is geen overvloed merkbaar. Deze ontdekking is gereserveerd voor de meer privaat gelegen terraskant achter in de tuin. De architecten hebben samen met hun klant gezocht om het bestaande gebouw te verbinden met alle elementen die een ruimere omgeving zouden scheppen. Ze maakten van de oorspronkelijke woning geen ondergeschikt tijdsgebeuren. Dit project bewijst dat zelfs in een stukje van het suburbane een vindingrijke symbiose tussen mens en natuur nog steeds kan ontstaan.

► E

ADDITION CLUYTENS-PUTEYS, LINDEN
 ARCHITECTEN BOBÿ&BYBA
 (COÛRGEZ DESMET – IVO VANHAMME –
 JEAN-MICHEL CULAS)

This modest conversion benefits from a dramatic landscape. Back in the seventies, a small bungalow was built on a generous plot of land that drops significantly towards the valley of the 'Kesseldal'. The current clients sought to extend the building upwards, but were advised to step forwards into the valley. Beneficial in structural terms, it also allows for a stronger connection with the landscape, while an overall clarity is made apparent. In plan the footprint follows the wedge shape of the site, which in turn re-infuses an illusion of depth. In section, the floor level from the original house is maintained. This leaves the extended terrace hovering above the land. Furthermore, the view from within the house creates a sense of moving among the crowns of the

trees at the back of the garden. A beneficial relationship with the landscape is forged while the sun is a welcome guest on the terrace and the fully glazed Southwest facade. Direct sunlight can now penetrate all the different parts of the house.

A single beech tree is framed with an architectural gesture that completes the total composition. As the tree emerges from the wooden terrace against the backdrop of the grey/brown brickwork wall, it appears a magnificent feature capable of completing a total composition. Alas over-enthusiastic pruning left a magnificent stem without a crown, and we can only hope that the tree recovers from this ordeal.

The former entry into the house has been elongated to the end of the terrace. It establishes a clear divide between the private quarters and the common areas. The main living

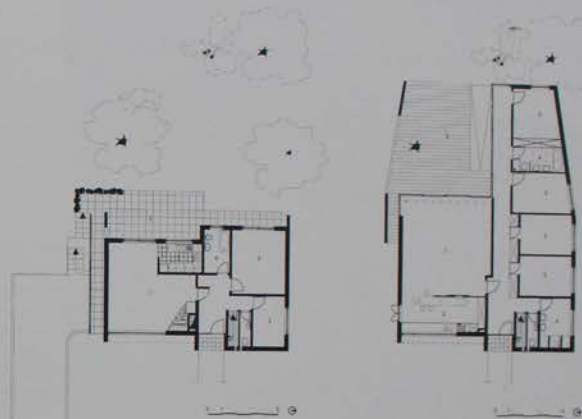
space has been doubled in size, while the terrace creates a flawless continuum that mediates between an interior and exterior world. Divisions between old and new are essential. Details and materials are radically different. Grey bricks, oak, aluminium and balau replace the run of the mill materials of the original bungalow.

The dovecot-at-the-back syndrome has been reversed in this project. Opulence is no longer to be found at the street side but can only be discovered from the more private perspective of the terrace at the back of the garden. The architects and their clients did not dismiss the former building as an inferior event in time, but sought to connect it with all the facts that determined a larger environment. This project proves that even in a stretch of suburbia an imaginative symbiosis between man and nature can still be struck.

► F

ADDITION CLUYTENS-PUTEYS, LINDEN
 ARCHITECTEN BOBÿ&BYBA
 (COÛRGEZ DESMET – IVO VANHAMME –
 JEAN-MICHEL CULAS)

Cette modeste conversion tire profit d'un paysage spectaculaire. Au cours des années septante, un petit bungalow avait été construit sur un beau lopin de terre qui s'étend vers la vallée de 'Kesseldal'. Le maître de l'ouvrage désirait agrandir le bâtiment en hauteur mais on leur conseilla de l'agrandir en empruntant un peu plus dans la vallée. Plus avantageux en termes structurels, ce type d'agrandissement permet d'établir un lien plus étroit avec le paysage et d'obtenir en même temps une clarté intérieure. Vu en plan, l'empreinte suit la forme en coin du site en reliant à son tour l'illusion de profondeur. Vu en coupe, le rez-de-chaussée de la maison d'origine a été maintenu, laissant planer la terrasse au-dessus du terrain. De plus, de l'intérieur de la

niveau 00 - bestaande toestand

- 1 leefruimte
- 2 keuken
- 3 slaapkamer
- 4 badkamer
- 5 terras

niveau 10 - nieuwe toestand

- 1 leefruimte
- 2 keuken
- 3 slaapkamer
- 4 badkamer
- 5 terras

maison, on a l'impression de se déplacer dans les courbes des arbres situés à l'arrière du jardin. La relation avec le paysage est salubre, et le soleil est un invité bienvenu sur la terrasse et la façade sud-ouest entièrement vitrée. La lumière directe du soleil peut alors pénétrer dans les différentes parties de la maison.

Un béton-cripple est escaladé par un geste architectural qui complète le tableau. Cet arbre qui surgit de la terrasse en bois ave, en arrière-plan le tour de l'ouvrage gris-brun constitue un bel élément qui vient achever la composition. Malheureusement, peut-être un peu trop élagué, voici notre arbre privé de couronne. Espérons qu'il s'en remettra.

L'ancien entrée de la maison a été agrandie jusqu'à la fin de la terrasse. Elle permet une nette séparation des parties privées et communes de la maison. Les dimensions des espaces d'habitation ont été doublées, tandis

que la terrasse crée un espace commun parfait qui sépare le monde intérieur du monde extérieur. La destruction sous l'ancien et le nouveau est pratiquement différente. Les longueurs, les plans, l'aluminium et le balau remplacent les matériaux ordinaires du bungalow d'origine.

Le phénomène du 'pigmenten-à-l'arrière' a été inversé dans ce projet. L'opulence a disparu du côté de la rue mais il est possible de la retrouver sur d'une perspective plus privée depuis la terrasse à l'arrière du jardin. Les architectes et leurs clients n'ont pas considéré l'ancien bâtiment comme une construction sans importance réalisée dans le passé, mais ont plutôt voulu de le relier à tous les éléments qui façonnent son environnement. Ce projet est la preuve que même dans une zone résidentielle une symbiose imaginative entre l'homme et la nature peut être obtenue.